

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Διδακτική της Νοσηλευτικής

11. Αξιολόγηση

A.

Παροχή και λήψη της
ανατροφοδοτούμενης
αξιολόγησης

1.

Σημασία της ανατροφοδο- τούμενης αξιολόγησης

Η ανατροφοδότηση αποτελεί έναν από τους πιο κρίσιμους μηχανισμούς μάθησης.

Παρέχει στον εκπαιδευόμενο πληροφορίες για:

- Το πού βρίσκεται σε σχέση με τους στόχους του
- Τι κάνει σωστά και πρέπει να συνεχίσει
- Τι χρειάζεται βελτίωση
- Πώς να βελτιωθεί συγκεκριμένα

Η σημασία της είναι ιδιαίτερα σημαντική σε επαγγέλματα υγείας, όπου η ανάπτυξη δεξιοτήτων έχει άμεση επίδραση στην ποιότητα φροντίδας και στην ασφάλεια των ασθενών.

1α.
Οφέλη
της **παροχής**
μιας
ανατροφοδό-
τησης

- Ενισχύει τη μάθηση μέσω διορθωτικών παρεμβάσεων.
- Υποστηρίζει την αυτορρύθμιση και την αυτογνωσία του εκπαιδευομένου.
- Βοηθά στη διαμόρφωση επαγγελματικής ταυτότητας.
- Αυξάνει το **κίνητρο**, όταν δίνεται με υποστηρικτικό τρόπο.
- Προάγει την **αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας**.

1β.
Οφέλη
της **λήψης** της
ανατροφοδό-
τησης

- Ο εκπαιδευόμενος αναπτύσσει ικανότητα **κριτικού αναστοχασμού**.
- Βελτιώνει την **κλινική κρίση**, τις τεχνικές δεξιότητες και τις δεξιότητες επικοινωνίας.
- Αυξάνει την **εμπιστοσύνη στον εαυτό** μέσω συγκεκριμένης αναγνώρισης επιτευγμάτων.
- Βοηθά στη **βελτίωση των μελλοντικών επιδόσεων**.

2. Ορισμός της ανατροφοδό- τησης (feedback)

Η ανατροφοδότηση είναι:

Μια εποικοδομητική πληροφορία που δίνεται στον εκπαιδευόμενο σχετικά με την επίδοσή του, με σκοπό να ενισχύσει τη μάθηση, να διορθώσει λάθη και να καθοδηγήσει βελτίωση.

και περιλαμβάνει τόσο περιγραφή της συμπεριφοράς ή της δεξιότητας όσο και την καθοδήγηση για το πώς μπορεί αυτή να γίνει πιο αποτελεσματική στο μέλλον.

3. Σκοπός της ανατροφοδότησης

Οι βασικοί σκοποί της ανατροφοδότησης είναι:

1. Διαμορφωτικός (formative purpose)

Βοηθά τον εκπαιδευόμενο να μάθει και να βελτιωθεί στη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας.

2. Αναπτυξιακός

Ενισχύει την προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη.

3. Ρυθμιστικός

Καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο προς την επίτευξη συγκεκριμένων ικανοτήτων.

4. Διαγνωστικός

Ανιχνεύει αδυναμίες, κενά και ανάγκες μάθησης.

5. Ενισχυτικός

Αναγνωρίζει σωστές επιδόσεις ώστε να επαναληφθούν.

4. Χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

Η ανατροφοδότηση πρέπει να είναι:

 Συγκεκριμένη (specific)

Εστιάζει σε ακριβείς συμπεριφορές, όχι γενικότητες.

 Περιγραφική, όχι κριτική

Περιγράφει τι έγινε, δεν αποδίδει χαρακτηρισμούς.

 Έγκαιρη (timely)

Δίνεται κοντά στο γεγονός για να είναι χρήσιμη.

 Σαφής και κατανοητή

Ο εκπαιδευόμενος πρέπει να καταλαβαίνει πλήρως το μήνυμα.

 Διαλογική (dialogic feedback)

Επιτρέπει συζήτηση, διευκρινίσεις και συμμετοχή του εκπαιδευόμενου.

 Ισορροπημένη

Συνδυάζει θετικά σημεία και προτάσεις βελτίωσης.

 Προσανατολισμένη στη δράση (feed-forward)

Δίνει συγκεκριμένα βήματα βελτίωσης για το μέλλον.

5. Κατηγορίες εκπαιδευομένων ως προς την ανατροφοδότηση

Ανάλογα με το πώς αντιδρούν και αξιοποιούν την ανατροφοδότηση, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

1 Δεκτικοί / Αναστοχαστικοί εκπαιδευόμενοι

- Ακούνε την ανατροφοδότηση χωρίς άγχος.
- Την επεξεργάζονται κριτικά.
- Εφαρμόζουν άμεσα διορθωτικές ενέργειες.
- Αναπτύσσουν γρήγορα τις δεξιότητές τους.

2 Εκπαιδευόμενοι με άγχος ή αμυντικότητα

Αντιλαμβάνονται την ανατροφοδότηση ως κριτική. Αμύνονται, δικαιολογούν ή αποφεύγουν την ευθύνη. Χρειάζονται ιδιαίτερα υποστηρικτική προσέγγιση.

5. Κατηγορίες εκπαιδευομένων ως προς την ανατροφοδότηση

3 Παθητικοί εκπαιδευόμενοι

- Ακούν αλλά δεν εφαρμόζουν αλλαγές.
- Έλλειψη εσωτερικού κινήτρου ή αυτορρύθμισης.
- Ωφελούνται από ανατροφοδότηση με σαφή πλάνο δράσης.

4 Αυτοκατευθυνόμενοι εκπαιδευόμενοι (self-directed)

- Αναζητούν ενεργά ανατροφοδότηση.
- Θέτουν στόχους μόνοι τους.
- Παρακολουθούν την πρόοδό τους.
- Ταιριάζουν ιδανικά στο μοντέλο CBE.

5 Εκπαιδευόμενοι υψηλής επίδοσης

- Χρησιμοποιούν την ανατροφοδότηση για περαιτέρω βελτίωση.
- Αναζητούν πιο εξειδικευμένες, λεπτομερείς πληροφορίες.
- Συμμετέχουν σε αναστοχαστικό διάλογο με τους εκπαιδευτές.

B.

Αξιολόγηση ενός
εκπαιδευτικού
προγράμματος

Τι είναι Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Αξιολόγηση προγράμματος είναι:

Μια συστηματική, οργανωμένη διαδικασία συλλογής, ανάλυσης και ερμηνείας πληροφοριών για την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα και την επίδραση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με σκοπό τη βελτίωσή του.

Δεν είναι μια απλή καταγραφή των απόψεων· είναι μια επιστημονική διαδικασία που εξετάζει *πώς, πόσο καλά και με ποια αποτελέσματα* λειτουργεί το πρόγραμμα.

Πώς γίνεται η αξιολόγηση – Μέθοδοι και εργαλεία αξιολόγησης

A. Ποσοτικές μέθοδοι

- Ερωτηματολόγια ικανοποίησης
- Κλίμακες Likert
- Ανάλυση επιδόσεων, βαθμολογιών
- Στατιστικοί δείκτες προόδου
- Ποσοστά επιτυχίας / ολοκλήρωσης

Πώς γίνεται η αξιολόγηση – Μέθοδοι και εργαλεία αξιολόγησης

B. Ποιοτικές μέθοδοι

- Συνεντεύξεις
- Ομάδες συζήτησης (focus groups)
- Παρατήρηση στην τάξη ή στο εργαστήριο
- Ανάλυση portfolios
- Καταγραφή εμπειριών φοιτητών και εκπαιδευτών

Πώς γίνεται η αξιολόγηση – Μέθοδοι και εργαλεία αξιολόγησης

Γ. Μεικτές μέθοδοι

- Συνδυασμός των δύο προαναφερόμενων μεθόδων για πληρέστερη εικόνα.

Ποια είναι η διαδικασία εξέτασης - Ποια τα στάδια αξιολόγησης

1. Καθορισμός σκοπού και ερωτημάτων αξιολόγησης

- Τι θέλουμε να μάθουμε; τι θέλουμε να ελέγξουμε; ποιοι παράγοντες μας ενδιαφέρουν;

2. Προσδιορισμός κριτηρίων και δεικτών

- Ποιότητα διδασκαλίας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων
- Κάλυψη μαθησιακών στόχων
- Ικανοποίηση φοιτητών
- Αποτελεσματικότητα αξιολόγησης

3. Επιλογή μεθόδων και εργαλείων

- Ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, ανάλυση δεδομένων.

4. Συλλογή δεδομένων

- Οι φοιτητές, οι εκπαιδευτές και άλλοι εμπλεκόμενοι προσφέρουν πληροφορίες.

5. Ανάλυση και ερμηνεία

- Τα δεδομένα συγκρίνονται με τα κριτήρια και διερευνώνται τάσεις, αδυναμίες, επιτυχίες.

6. Σύνταξη αναφοράς – Διατύπωση συμπερασμάτων

- Καταγραφή αποτελεσμάτων, συμπερασμάτων και συστάσεων.

7. Βελτίωση του προγράμματος

- Οι προτάσεις εφαρμόζονται για την αναβάθμιση του προγράμματος.

Πώς αξιολογείται ένα πρόγραμμα – Το μοντέλο CIPP

Ένα από τα πιο γνωστά μοντέλα αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι το **CIPP (Context–Input–Process–Product)**:

1. Context (Πλαίσιο)

- Εξετάζονται οι ανάγκες, οι στόχοι, οι συνθήκες.

2. Input (Πόροι)

- Προσωπικό, υποδομές, εκπαιδευτικό υλικό, οργάνωση.

3. Process (Διεργασία)

- Πώς εφαρμόζεται το πρόγραμμα;
Πώς γίνεται η διδασκαλία;
Τηρούνται τα σχέδια;

4. Product (Αποτελέσματα)

- Τι έμαθαν οι φοιτητές;
Επιτεύχθηκαν οι στόχοι;
Ποια είναι η επίδραση;

Ένα πρόγραμμα αξιολογείται συνολικά στις διαδικασίες, στους πόρους, στα αποτελέσματα και στο κατά πόσο ανταποκρίνεται στις ανάγκες των φοιτητών.

Ποιος είναι ο σκοπός της αξιολόγησης προγράμματος

Οι βασικοί σκοποί:

1. Βελτίωση της ποιότητας

- Ανίχνευση αδυναμιών και δυνατότητα αναθεώρησης.

2. Λογοδοσία (accountability)

- Απόδειξη της αποτελεσματικότητας προς φορείς, ιδρύματα, κοινωνία.

3. Λήψη αποφάσεων

- Αναδιάρθρωση προγράμματος, πόρων, διδακτικών προσεγγίσεων.

4. Ενημέρωση εκπαιδευτών

- Τι λειτουργεί και τι όχι· πού χρειάζεται υποστήριξη.

5. Βελτίωση μάθησης φοιτητών

- Ισχυρότερα μαθησιακά αποτελέσματα και ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Ρόλος του εκπαιδευτικού στην αξιολόγηση προγράμματος

Ο εκπαιδευτικός:

α. Συμμετέχει στη συλλογή δεδομένων

- Παρατηρεί, κρατά σημειώσεις, εντοπίζει δυσκολίες φοιτητών.

β. Παρέχει ανατροφοδότηση

- Προς τους συντονιστές, φορείς ή οργανωτές.

γ. Αναλύει την ποιότητα της διδασκαλίας

- Εντοπίζει δομικές αδυναμίες και εισηγείται λύσεις.

δ. Αναπροσαρμόζει τη διδασκαλία του

- Με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

ε. Καλλιεργεί κουλτούρα βελτίωσης

- Υποστηρίζει φοιτητές και συναδέλφους.

Σημασία των γνώσεων και της συμπεριφοράς των φοιτητών στην αξιολόγηση ενός προγράμματος

1. ΓΝΩΣΕΙΣ (Cognitive outcomes)

Αφορούν:

- κατανόηση εννοιών,
- θεωρητική επάρκεια,
- ικανότητα εξήγησης και ανάλυσης,
- εφαρμογή γνώσης σε πραγματικές καταστάσεις.

Η αξιολόγηση δείχνει αν επιτεύχθηκαν οι μαθησιακοί στόχοι.

2. ΣΤΑΣΕΙΣ (Affective outcomes)

- Περιλαμβάνουν:
- ενδιαφέρον για το αντικείμενο,
- κίνητρο,
- επαγγελματικές αξίες,
- ενσυναίσθηση,
- συνεργατικότητα.

Οι στάσεις δείχνουν αν το πρόγραμμα καλλιέργησε τις σωστές αξίες και κουλτούρα.

3. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ (Behavioral/ Psychomotor outcomes)

Αφορά:

- δεξιότητες,
- πρακτικές εφαρμογές,
- επαγγελματική συμπεριφορά,
- τρόπους αλληλεπίδρασης,
- ικανότητες επίλυσης προβλημάτων.

Η συμπεριφορά είναι το πιο εμφανές αποτέλεσμα της μάθησης και δείχνει πόσο αποτελεσματικό είναι το πρόγραμμα στην πράξη.

Γ.

Δείκτες ποιότητας για
την αξιολόγηση

1. Δείκτες Ποιότητας Σχεδιασμού (Context & Input)

1.1 Ευθυγράμμιση με ανάγκες υγείας

- Βαθμός αντιστοίχισης με ανάγκες πληθυσμού/φορέα.
- Συμμόρφωση με εθνικά και διεθνή πρότυπα υγείας.
- Αναγνωρισμένες ανάγκες κατάρτισης (training needs analysis).

1.2 Σαφήνεια μαθησιακών στόχων

- Στόχοι SMART (Specific–Measurable–Achievable–Relevant–Time-bound).
- Κάλυψη γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που απαιτούνται από το επάγγελμα.

1.3 Επαρκείς πόροι

- Αναλογία εκπαιδευτών/εκπαιδευομένων.
- Επαρκής υλικοτεχνική υποδομή (εργαστήρια, προσομοιώσεις).
- Διαθεσιμότητα κατάλληλων κλινικών δομών.
- Ενημερωμένο εκπαιδευτικό υλικό (e-learning, οδηγοί, πρωτόκολλα).

2. Δείκτες διεργασίας ποιότητας (Process)

2.1 Ποιότητα διδασκαλίας

- Παιδαγωγική επάρκεια και διδακτικές δεξιότητες εκπαιδευτών.
- Χρήση ενεργητικών μεθόδων μάθησης (simulation, PBL, OSCE).
- Συχνότητα και ποιότητα ανατροφοδότησης στους φοιτητές.

2.2 Οργάνωση και ομαλή εφαρμογή

- Τήρηση ωρολογίου προγράμματος.
- Ομαλή ροή κλινικών τοποθετήσεων.
- Συνέπεια και συνέχεια στην εποπτεία.

2.3 Ποιότητα κλινικής εμπειρίας

- Διαθεσιμότητα περιστατικών κατάλληλων για μάθηση.
- Επίπεδο ασφάλειας και εποπτείας.
- Συμμετοχή φοιτητών σε διεπιστημονικές ομάδες.

2.4 Συμμετοχή φοιτητών

- Ενεργός εμπλοκή στη μάθηση.
- Προσέλευση, συμμετοχή, συνεργασία.
- Βαθμός αυτονομίας και υπευθυνότητας.

3. Δείκτες αποτελεσμάτων ποιότητας (Product)

3.1 Γνωστικά αποτελέσματα

- Βαθμολογίες θεωρητικών εξετάσεων.
- Επιτυχία σε OSCE (Objective Structured Clinical Examination).
- Ικανότητα λήψης κλινικών αποφάσεων.

3.2 Ψυχοκινητικές δεξιότητες

- Επιδόσεις σε κλινικές δεξιότητες βάσει checklists.
- Μείωση λαθών και ασφαλούς πρακτική.
- Απόκτηση πιστοποιήσεων (π.χ. BLS/ALS).

3.3 Στάσεις και συμπεριφορές

- Ενίσχυση επαγγελματισμού, ενσυναίσθησης, ηθικής.

- Συνεργασία με το υγειονομικό προσωπικό.
- Τήρηση πρωτοκόλλων και κανόνων ασφαλείας ασθενών.

3.4 Ικανοποίηση φοιτητών και εκπαιδευτών

- Βαθμός ικανοποίησης από το πρόγραμμα.
- Αντιλήψεις για την υποστήριξη, την εποπτεία και το περιβάλλον μάθησης.

3.5 Μακροπρόθεσμα αποτελέσματα

- Ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων.
- Εφαρμογή δεξιοτήτων στο χώρο εργασίας.
- Αντίκτυπος στην ποιότητα φροντίδας ασθενών.

4. Δείκτες ποιότητας ασφάλειας και δεοντολογίας

4.1 Ασφάλεια ασθενών

- Αναφορά κλινικών περιστατικών / συμβάντων.
- Συμμόρφωση με πρακτικές πρόληψης λοιμώξεων.
- Χρήση checklists ασφάλειας.

4.2 Ηθικές και νομικές συμμορφώσεις

- Τήρηση απορρήτου.
- Σεβασμός δικαιωμάτων ασθενών.
- Γνώση πρωτοκόλλων συναίνεσης.

5. Δείκτες διοίκησης και διασφάλισης ποιότητας

5.1 Διαφάνεια και τεκμηρίωση

- Ξεκάθαρη πολιτική αξιολόγησης.
- Καταγραφή διαδικασιών και αποτελεσμάτων.

5.2 Συνεχής βελτίωση (CQI)

- Χρήση δεδομένων για βελτίωση.
- Προσαρμογή προγράμματος βάσει ανατροφοδότησης.
- Περιοδική αναθεώρηση αναλυτικών προγραμμάτων.

5.3 Συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων

- Εκπαιδευτές
- Φοιτητές
- Κλινικό προσωπικό
- Διοίκηση

6. Δείκτες αντίκτυπου (Impact)

6.1 Στο κλινικό περιβάλλον

- Βελτίωση ποιότητας φροντίδας.
- Μείωση κλινικών σφαλμάτων.
- Αύξηση συνεργασίας ομάδων υγείας.

6.2 Στην κοινότητα / σύστημα υγείας

- Συνεισφορά στη δημόσια υγεία.
- Ανάπτυξη επαγγελματιών με υψηλές δεξιότητες.
- Ενίσχυση υποστελεχωμένων περιοχών.

6.3 Στην εκπαιδευτική μονάδα

- Ακαδημαϊκή αναγνώριση.
- Ερευνητική παραγωγή.
- Βελτίωση φήμης και αποτελεσματικότητας.